

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiateollisuus ry

Lausunto

21.6.2022

Asia: VN/34059/2021

Energiateollisuus ry:n (ET) lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Hallituksen esityksen kappaleessa yksi (asian tausta ja valmistelu) todetaan valmisteluun liittyneen laajaa sidosryhmäyhteistyötä. ET huomauttaa, että tämä yhteistyö on kuitenkin suuntautunut pääasiassa koulutuksen järjestäjäkenttään, ei laajasti työnantajapuolelle.

Energiateollisuus ei kannata esitettyjä muutoksia varsinkaan rahoitusmalliin. Hallituksen esityksen valmistelussa on lähdetty täysin oppivelvollisten koulutuksen lähtökohdista, ja yrityslähtöinen jatkuva oppiminen on unohdettu kokonaan. Lainsäädännössä tulisi olla parempi kokonaiskuva ammatillisen koulutuksen eri tehtävistä, niiden tasapainosta ja ammatillisen koulutuksen merkityksestä osaajapulan ratkaisuisissa eri toimialoilla. ET huomauttaa, että kappaleesta 4.2.3.3 Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään puuttuu kokonaan arvio vaikutuksista jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen yrityksissä, käytännössä vaikutukset ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin. Energia-alalla harva tehtävä on enää ammatillisen perustutkinnon pohjalta tapahtuvaa, vaan ammatti- ja erikoisammattitutkintoja (tai osia niistä) suoritetaan laajasti.

Energiateollisuuden jäsenyritykset ovat kärsineet viime vuosina osaaajapulasta, ja ammatillisella koulutuksella on merkittävä rooli tämän ratkaisussa. Kyse on sekä vastavalmistuneiden rekrytoinnista että osaamisen kehittamisestä työuran aikana. Ammattiosaajien saatavuus ja ammattiosaamisen taso ovat yrityksille kriittinen kysymys erityisesti energia-alalla, jossa työskennellään turvallisuusintensiivisissä tehtävissä ja monenlaisissa, monipuolista ja teknistä osaamista vaativissa tehtävissä.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suorittaminen on energia-alalla edellytys moniin luvanvaraisiin ja eri ammattipätevyyksiä vaativiin tehtäviin. Yritysten palvelutarjonnassa on lukuisia tehtäviä, joita ei voi suorittaa ilman TUKESin, STUKin tai vastaavien viranomaisten tai lainsäädännön edellyttämiä tutkintoja, esimerkkeinä sähkö- ja automaatioalan at ja eat sekä energia-alan EAT/voimalaitoskäyttäjän osaamisala, jossa painelaitelainsäädäntö säätelee pätevyyskysymyksiä (ks. <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/painelaitteet/painelaitteen-kaytto/painelaitteen-kaytonvalvoja>). Energiateollisuus on erittäin huolissaan näiden tutkintojen tarjonnasta jatkossa, jos esitetyn mukaiset muutokset rahoitusjärjestelmään toteutuvat. Tällöin koulutuksen järjestäjien taloudelliset edellytykset ja kannustimet järjestää näitä yrityksille elintärkeitä tutkintoja heikkenevät merkittävästi. Uudistukseen liittyy paljon myös vielä ennakoimattomissa olevia vaikutuksia, jotka kohdistuvat erityisesti jatkuvaan oppimiseen. ET huomauttaa, että energia-ala on kriittinen huoltovarmuustoimiala. Vaikka suoritettujen tutkintojen määrä ei vuosittain olisikaan iso, jokainen niistä on erittäin tärkeä yhteiskunnan toimivuuden kannalta.

Rahoituksen jakaminen kahtia ja erilliset rahoitusmallit oppivelvollisille ja jatkuvaan oppimiseen eivät ole oikea suunta. Itse asiassa sen voidaan nähdä olevan paluuta entiseen, ennen reformia voimassa olleeseen lainsäädäntöön. Hallitus on itse ilmoittanut sitoutuneensa tietoperustaiseen päätöksentekoon. Energiateollisuus huomauttaa, että ammatillisen koulutuksen kokonaisuudistus toteutettiin vuonna 2018. Vielä ei ole käytössä puolueetonta arviointia (esim. KARVIN toteuttamana), miten tämä uudistus saavutti tavoitteensa tai mitä kehittämistoimia arviointitiedon pohjalta tarvitaan. Tästä syystä tämän lausuntokierroksella olevan esityksen pohjalta ei tule edetä.

Korhonen Maiju
Energiateollisuus ry